

Toimittajalta.

Tässä istun kirjoittamassa pienessä vuokraamassamme bungalowissa Ojaissa Californiassa. On marraskuun 20. päivä. Aurinko paistaa siniseltä taivaalta, lintujen ja heinäsiirkojen laulua kuuluu avonaisesta ikkunasta, puut seisovat vihreinä, vaaleanpunaiset ruusut kukkivat, appelsiinit kypsyvät täyttä vauhtia. Ruoho maassa näyttää vähän kellastuneelta, sillä koko luonto odottaa tämänvuotista sadetta, joka ei vielä ole tullut. Puutarhaa tietysti kastellaan keinotekoisesti joka toinen päivä, mutta vesi tulee kaukaa jostain joesta, joka ei tänne näy. Elämme korkeiden vuorten ympäröimässä Ojai-laaksossa, jota täällä asujat pitävät yhtenä Amerikan helmenä. Lämpö? Näin „talvella“ on 30 á 33° Celsiusta varjossa, siis niinkuin kuumana kesäpäivänä Suomessa. Kesällä lämpö nousee 55°:een varjossa, mutta silloin, sanovat, on jo vähän raskas olla. Nytkin jos menee aurinkoon, tuntuu kuin olisi saunassa. Kuitenkin on juuri tämä laakso tunnettu viileästä, ihanasta ilmanalastaan. Ojai on itse asiassa jokseenkin kuin Egypti sillä erotuksella, että täällä sataa joka vuosi, Egyptissä vain noin joka neljäs vuosi.

Minulla ei ole lämpömittaria, mutta huoneessani on luullakseni 32°C. – vähintään. Näin on päivällä. Yötä ei tarvitse pelätä lämpimissä maissa. Yö on aina kylmä. Täytyy olla useampia huopia. Aamulla hieman puistattaa nousta, – niin kylmälle tuntuu.

*

Ojai on kuiva laakso – se on sisämaassa parikymmentä kilometriä Tyynen valtameren rannalta – ja vesi on täällä kullanarvoista. Muistuu mieleeni New York Atlantin rannalla ja kuuluisa Hudson-joki, joka leveänä, tyynenä, mahtavana virtaa New Yorkin ja Jersey Cityn välillä. Sen vertaista ei ole meillä Suomessa – ei Pohjanmaallakaan. Suupuolellaan se lienee peninkulman levyinen, ja isot höyrylautat, joihin mahtuu autoja kymmenittäin ja ihmisiä sadottain, risteilevät yhtä mittaa St. Georgen, Brooklynin ja New Yorkin välillä.

Hudsonin rannat ovat korkeita ja kauniita. Teimme kerran automatkan länsirantamaa pitkin West Pointiin, Yhdysvaltojen kuuluisaan sota-akatemiaan, jonka suuret maa-alat harjoituskenttineen ja lukuisine komeine rakennuksineen ovat 50 metriä joenpinnan yläpuolella. Kyllä siellä on nuorten upseerien hyvä olla. Kun sotilaspukeiset nuorukaiset kirja kinalossa astuivat ulos jostain opistorakennuksesta sotilaallisessa järjestyksessä, pysähtyi vierailijoiden jono, ja

nuoret tytöt heittivät lempeitä silmäyksiä poikiin päin, jotka kuitenkin kulkivat ohinena pystyssä ja silmiään räpäyttämättä. West Point on koko Yhdysvaltojen ylpeys. Jokainen valtio saa lähettää sinne kaksi parasta upseerikokelastaan vuosittain, ja kun ulkomaalaisia sotilasviranomaisia tulee vierailulle, viedään heidät aina West Pointiin.

En ihaile sotahommia, mutta reipasta oli katsella nuoria miehiä, kun he ratsujensa selässä harjoittelivat kentällä. Nuorena ihminen kaipaa voimistelua ja urheilua – ja myös komentoa, säntillisyyttä ja järjestystä. Sota ja sen aiheuttama asevelvollisuus on tältä kannalta katsoen ankara ja hyvä kasvattaja, mutta kun sivistyskansat aikaa myöten luopuvat sodasta, ei heidän silti tarvitse luopua sotilaallisesta ahkeruudesta, säntillisyydestä ja urheilusta. Niitä ominaisuuksia voidaan kasvattaa hyödyllisempiin tarkoituksiin. Nuoria ihmisiä voidaan opettaa ruumiilliseen työhön, ja heidän asevelvollisuutensa voi muuttua työvelvollisuudeksi isänmaan hyväksi. Paljon teitä voitaisiin sillä tavalla rakentaa, paljon soita Suomessa kuivattaa, paljon peltoja viljellä, paljon puutarhoja istuttaa. Ja varmasti jokainen kansalainen maksaisi veronsa mielellään.

Jatkoimme vielä matkaa kaunista Storm King Highwaytä (maantietä) pitkin, joka nousi nousemistaan ja kierteli vuorten syrjää kapeana ja vaarallisena kuin alppitie ainakin. Päädyimme korkeimpaan kohtaan, josta oli avara näköala Hudsonjoen ja sen rantamien yli.

Oli melkein lakkaamatta kaunis sää sen ajan kuin viivylimme New Yorkissa. Edellisenä päivänä ennen maihin nousuamme – lokakuun 5:ntenä – oli ankarasti satanut, ja kälyni oli huolissaan ajatellut: „Jos näin sataa, minkä vaikutelman saa Pekka New Yorkista ja koko Amerikasta!“ Mutta kun laivamme perjantai-aamuna laski satamaan, oli kirkas aurinkoinen kesäpäivä, ja Amerikka lausui kaukaiset vieraansa tervetulleiksi mitä loistavimmalla tavalla.

En myöskään saa unohtaa kertoa, että kerran ajoimme autossa Hudsonjoen alitse. On näet rakennettu n. s. Holland-tunneli, joka on neljättä kilometriä pitkä. Tunneli on tietysti sähköllä hyvin valaistu, ja sen seinät ovat kuin kaakelista, mutta tunnustan, että minusta oli vähän kaameata ajaa sen läpi, kun ajattelin, mitä oli kattoa painamassa. Tuntui helpotukselta, kun taas nousimme päivänvaloon.

*

Jättäessämme Annadalen lokakuun 28 p:nä ja erotessamme saattajistamme Philadelphian ulkopuolella uskoimme ehkä siihen yhteiseen suunnitteluun, että

matkustaisimme hitaasti omassa autossamme, viipyisimme niin kauan kuin haluaisimme merkittävässä paikoissa, katselisimme ja tutkisimme. Mutta jo Washingtonissa, Yhdysvaltojen pääkaupungissa, huomasin selvän tunnelman sisässäni, joka sanoi: „Tämä ei ole huvimatka. Te ette ole tavallisia matkailijoita. Teidän on riennettävä päämääräänne. Sinulla on työsi edessäsi.“

Tämä tunnelma oli niin voimakas, että minun oli mahdotonta poistua autosta. Katselin „Valkoista taloa“, Yhdysvaltojen presidentin kaunista kotia, auton ikkunasta, ihailin sitä ja kysyin tovereiltani, mitä he arvelisivat siitä, että vain jatkaisimme matkaa, käymättä ollenkaan Washingtonin nähtävyyksiä katsomassa. He vastasivat iloisesti olevansa samaa mieltä, että viipymättä mentäisiin eteenpäin. Ja niin mentiin.

Sain kuitenkin sen yleisvaikutelman Washingtonista, että se on ehkä kokonaan amerikkalainen kaupunki. Kadut ovat leveitä ja useat ovat bulevardeja. Talot eivät olleet korkeita, liekö ollut yhtään pilvenpiirtäjää, pikkupuistoja ja kuvapatsaita oli paljon. Kaunis kaupunki.

Nyt minun täytyy kuivasti luetella, minkä valtojen läpi kuljimme ja mitä kaupungeja näimme. Luettelen ne järjestyksessä idästä länteen, niin että ken haluaa, voi seurata reittiä kartalla. Valtiot: New York, New Jersey, Pensyluania, Delaware, Maryland, Virginia, Tennessee, Arkansas, Texas, Arizona, California. Washington, vaikka se on Marylandin rajalla, on erotettu omaksi pieneksi valtioksi nimeltä District of Columbia. Sentähden merkitään aina kaupunki esim. näin: Washington, D.C. Kaupungit, joiden läpi kuljimme, olivat seuraavat: Trenton, Philadelphia, Wilmington, Baltimore, Washington, Fairfax, New Market, Staunton, Roanoke, Pulaski, Bristol, Beanstation, Knoxville, Nashville, Jackson, Memphis, Little Rock, Prescott, Texarkana, Greenville, Dallas, Forth Worth, Abilene, Big Spring, Pexos, El Paso, Safford, Miami, Phoenix, Buckeye, Yuma, El Centro, Jacumba, San Diego, Oceanside, Santa Ana, Los Angeles, Hollywood, Ventura, Ojai.

Matkailimme n. s. eteläistä tietä eli Amerikan Broadwayta, koska oli myöhäinen syksy ja pohjoisella reitillä jo saattoi paikotellen olla lunta ja joka tapauksessa kylmä istua autossa.

Kuten lukijani ymmärtävät, minulla ei ole mitään erikoista kerrottavaa näistä eri kaupungeista, koska emme pysähtyneet mihinkään paikkaan muuta kuin yöksi – harvoin silloinkaan kaupunkeihin, koska oli rauhallisempaa nukkua kaupungin laidassa tai jossain kylässä. Yömajoja oli näet kaikkialla. Kaupunkien laidassa oli aina huviloita, jotka ilmoittivat ottavansa vastaan turisteja yöksi, samoin siellä täällä tien varsilla n. s. tourist camps eli aidattuja matkailijapihoja, joissa oli useampia pieniä, yhden tai kahden hengen asuttavia puurakennuksia. Emme olleet koskaan näissä yötä, koska arvelimme niiden olevan jo liian kylmiä. Sitä vastoin teimme

monen „missiksen“ onnelliseksi, pysähtymällä yöksi hänen huvilaansa, milloin emme olleet varsinaisessa hotellissa yötä.

Tietysti myös pysähdyimme – tavallisesti kerran päivässä – johonkin kaupunkiin tai kylään syömään, sillä autossa istuen ei kaipaa paljon ruokaa. Sitä vastoin pysähdyimme usein juodaksemme, ja limonaadeja – joskus oluttakin – tarjosivat jääkylmänä useimmat bensiiniasemat, joita on tuhka tiheään amerikkalaisilla teillä. Yleensä täytyy sanoa, että Amerikka on autoilijain luvattu maa. Ensinnäkin tiet ovat ensiluokkaisia – useimmiten sementtiä (concrete), mutta ainakin asfalttia. On siis ikäänkuin ajaisi yhtämittaa lattialla. Tiet eivät ole paljon leveämpiä – jos ollenkaan – kuin Suomessa, mutta kaksi autoa mahtuu aina hyvin sivuuttamaan toisensa. Usein tien keskelle on maalattu leveä valkoinen viiva, jonka oikealla puolella on ajettava. Harvoin tapahtunee yhteentörmäyksiä, vaikka liikenne maanteilläkin on verrattain vilkas. Suurempien kaupunkien ulkopuolella tie aina on leveämpi, vähintään kolme toisistaan erotettua kulkuväylää.

Olen ajanut verrattain paljon autolla Suomessa ja muuallakin, ja panin ilolla merkille, kuinka hyvin asiat on järjestetty Amerikassa. Mitään kilometri- (tai mile-) pylviä ei ole, mutta sen sijaan vähän väliä rautatangon nenässä pieni valkoinen vaakunannäköinen kilpi, johon on mustalla painettu U. S., tien numero ja valtion nimi. Tiet ovat näet numeroituja. Meillä esim. oli pitkän aikaa U. S. 70, joten aina tiesi olevansa oikealla tiellä, kun sitä numeroa seurasi. Milloin oli tienhaaroja, piti vain katsoa, missä oli oikea numero, ja taulut on niin hyvin asetettu, ettei koskaan tarvinnut autoa pysäyttää, tuskin vauhtia vähentää. Tärkeämissä paikoissa oli sen lisäksi ilmoitettu tienviitoilla, kuinka monta mailia oli kuhunkin tien varrella olevaan suurempaan paikkaan – aivan niinkuin Suomessa nykyään. Mutta kyllä tunnustan, että olisi mielestäni viisasta, jos Suomessakin poistettaisiin turhat kilometripylvät ja niiden sijalle keksittäisiin kilpiä, jotka ilmoittaisivat, millä tiellä kulkee. Onhan Suomi verrattain pieni maa, mutta muistan, kuinka hataraa ja epätietoista oli esim. viime keväänä ajaa autolla Viipurin läänissä, kun ei siinä ollut minkäänlaisia tienviittoja. Meidän täytyi lohduitukseemme silloin arvella, että tienviitat oli kesäksi otettu maalattaviksi.

Harhaan ei tarvitse ajaa Amerikassa, jos vain kartasta ottaa selvää, mitä numeroa kulloinkin on seurattava. Karttoja, tarkkoja, uusimpia, saa ilmaiseksi bensiiniasemilla. Aina kun muuttuu valtio, on pyydettävä uusi kartta seuraavaa varten. Ja noilla asemilla ollaan muuten erittäin kohteliaita ja halukkaita selittämään teitä koskevia asioita. Olimme kuulleet New Yorkissa, että eräissä kohdin Arizonassa olisi 300 kilometriä tietä varsin huonossa kunnossa – tavallista santamaantietä, joka sateessa muuttuu velliksi. Niin oli asia vielä viime keväänä, mutta kun kyseltiin, vastattiin bensiiniasemilla, ettei semmoista tietä tunnettu –

kaikki oli erinomaisessa kunnossa Californiaan saakka. Ihmettelimme ja minä vähän epäilin. Mutta asia tuli ratkaistuksi, kun näimme vanhan maantien uuden vieressä: uusi sementtitie oli juuri viime kesänä valmistunut. Olin pelännyt, että raskas automme jäisi mutaan seisomaan, kuten oli meille kerrottu monelle autolle tapahtuneen, mutta sen sijaan oli nyt tuo pelätty taival paraimpia koko matkallamme.

Tiet on rakennettu mikäli mahdollista, suoraviivaisiksi. Kerrankin laskimme, että yksi tuommoinen suora taival oli 65 kilometriä pitkä. Semmoisella tiellä ei vauhti tee haittaa. Ja kun tie tekee mutkan, on siitä aina etukäteen ilmoitus isolla kilvellä, mutkan suunta käyrällä nuolella ja sen lisäksi sanalla curve (“kurvi”). Samoin ilmoitetaan, jos lähestyy silta tai vaarallinen paikka. Ei tyydytä vain merkkiin, on aina myös selvä sana. Muutamissa itäisissä valtioissa ja samoin täällä Californiassa on kirjaimet tehty jonkinlaisista pyöreistä peililasinapeista, jotka loistavat pimeässä, kun autolyhdyn valo niihin lankeaa. Suuremmissa kaupungeissa on liikekatujen kulmissa eriväriset lyhdyt korkeissa pylväissä. Jos punainen lyhty on valaistu, on tämä pysähdysmerkki (stop); silloin ei kukaan, ei jalkamies ei ajoneuvot saa mennä kadun poikki siihen suuntaan, – silloin on leikkaavan suunnan vuoro. Mutta niin pian kuin punainen valo sammuu ja viheriä lyhty syttyy, silloin on mentävä poikki kadun ja silloin sivusuunnilta tulijat saavat odottaa. Tämä on itse asiassa erinomainen liikenteen järjestäjä ja ohjaaja, joka samalla tekee poliisin, ainakin osaksi, tarpeettomaksi.

Ohimennen sanoen ei puhuta bensiinistä täällä Amerikassa. Sen nimenä on täällä *gasoline* (äännetään gääsolin), joka puheessa aina lyhenee *gas*'iksi (gääs, s. o. kaasu). Öljy, jota auto myös tarvitsee, on *oil* kuten meilläkin. „Check my oil, please“, sanoi aina Eric, joka istui ajajana, kun pysähdyimme kaasuasemalle, – sillä automme söi ankarasti öljyä (ei kuitenkaan niin paljon, että kenenkään tarvitsisi kauhistua siitä johtuvia menoja). „Yessir“, kuului vastaus (nämä kaksi sanaa yes ja sir äännettiin aina yhtenä sanana) ja tavallisesti saatiin öljyvarastoa lisätä. „Kaasua“ taas ei mennyt kuin noin yksi gallona 19 kilometriä kohti, joka on sama kuin vähän yli neljä kilometriä litralla.

*

Tahdon nyt kertoa muutamia hajanaisia havaintoja matkaltamme Yhdysvaltojen halki.

Kuta enemmän olimme idässä, sitä rikkaammalta tuntui kansa, talot tien varsilla olivat upeita ja hyvinvoivan näköisiä. Pienimmilläkkin rakennuksilla oli seinän levyinen syvä pilariparveke, jossa aina oli mukavia tuoleja tai kiikkusohva, selvästi osoittaen, että talonväki todella siinä istuskeli. Välistä näkyikin joku vanha mies tai nainen tuolissa istumassa sanomalehti tai käsityö kädessä. Pilarit olivat kreikkalaista mallia; korinttilaisia muhkeimmissa taloissa, sitten asteettain joonilaisia ja doorilaisia. Milloin talo todella oli köyhempi, olivat pilarit kotitekoista mallia, jopa välistä vain seipäitä. Näitä kaikista köyhimpiä malleja oli kuitenkin vasta keskivaltioista länteenpäin, sillä pilariveranta oli yleinen koko Amerikassa. Rikkaissa taloissa näkyi silloin tällöin kaksi muhkeata leijonaa vartioimassa portaiden alapäättä. Ellen erehtynyt, olivat ne kaikki lähteneet samasta tehtaasta.

Keskivaltiot tuntuivat, kuten sanoin jo, köyhemmiltä. Ja mikä kumma: maalaistalot alkoivat näyttää suomalaisilta. Ne olivat kaikki maalaamattomia, auringossa harmaantuneita, välistä ränstyneen näköisiä. Jollei olisi ollut tuota seinänpituista parveketta, ja jollei savutorvi olisi töröttänyt seinästä ulos pitkin pituuttaan, olisi voinut luulla olevansa Suomessa. Riihet olivat meikälaisten näköisiä ja kaikista kotoisimman tunnelman herätti se pieni ulkokuone, joka ei puuttunut yhdestäkään talosta ja joka oli yksityiskohdittain suomalaisen maalaistalon mukavuuslaitoksen näköinen. Kuinka pieni on maailma!

Tarkalleen sadan vuoden ero oli mielestäni kehityksessä itä- ja keskivaltioiden välillä. Ja siitä johtui luonnollinen loppupäätös: me elämme Suomessa maalaisoloissamme sata vuotta jälestä sen, mitä nykyisessä kulttuurissa jo olisi ulkonaisesti saavutettavissa. Se riippunee köyhyydestämme. Sillä onhan ero olemassa jo Suomen ja Ruotsin välillä: etelä-Ruotsissa kaikki näyttää hyvin hoidetulta, vastamaalatulta, varakkaalta. Mutta Amerikassa näyttää siltä, että kaikki ihmiset (puhun nyt varakkaammista valtioista) käyttävät hyväkseen kaikkia mahdollisia keksintöjä. Ne, jotka eivät siihen kykene – kuten on laita keskivaltioissa Tennesseeesta alkaen, – jäävät sata vuotta jällelle aineellisessa kulttuurissa.

Tätä todellista – tai näennäistä – köyhyyttä kestää Californian rajalle saakka. Californiassa tuntuu taas toiselle. Täällä ihmiset – ehkä suotuisan ilmanalan takia – ponnistavat ja viljelevät maata. Sanon: ponnistavat, sillä itsessään etelä-California on – erämaata. Tämä oli suuri hämmästys minulle, joka olin kuvitellut Californiaa maanpäälliseksi paratiisiksi. Tarkemmin ajatellen se onkin sitä – ilmaston puolesta ilman muuta, – sillä se tottelee heti niitä tarmokkaita ja järkeviä ihmisiä, jotka tahtovat luoda siitä paratiisin. Etelä-California on kokoelma

keitaita. Siellä viljellään kaikenlaatuisia hedelmiä. Ja satoa tulee aina runsaasti. On ilo katsella esim. appelsiinipuita, jotka riippuvat hedelmiä täynnänsä.

Ymmärsin automatkallamme, miksi on puhuttu „Villistä Länneestä“. Ei se ole ainoastaan eläinten ja ihmisten takia. Ennen kaikkea se on itse maan takia. Texasin keskivälillä jo alkaa erämaa, sitä riittää New Mexicon ja Arizonan läpi Californiaan ja valtamerelle saakka. Tasangot – prääriot – ja kukkulat, kaikki on keltaista santaa, jossa kasvaa mataloita pensaita ja kaktuksia, monen metrin korkuisia yksinkertaisten haarakynttiläin näköisiä. Heti tulee mieleen, että intiaanit ovat totempatsaihinsa ottaneet mallinsa näistä kaktuskasveista.

Tuntuu toivottomalta matkustaa näiden enimmäkseen asumattomien seutujen läpi, ellei luonto tarjoaisi vaihtelua nähtävyyksissään. Yksitoikkoisilla präärioilla näkyy aina kukkula- ja kalliomuodostelmia edessä ja sivuilla, ja Arizonassa ne muuttuvat n. s. canyoneiksi, syviksi raviineiksi eli soliksi, joita alkuaikaiset vesivirrat ovat uurtaneet santa- ja soravuoriin. Autotie kulkee ylös ja alas, kiertäen ja kaartaen. Milloin se on vuoren huipulla tai paremmin sanoen huipun syrjässä, milloin alhaalla laaksossa. Nämä ovat todella kauniita ja nähtäviä paikkoja – ja olihan yhdessä paikassa iso virtaava jokikin (Gila), johon mahtuu patolaitos (Coolidge dams), ja silta on äskettäin rakennettu.

Olisi väärin, jos jättäisin maitsematta, että itävaltioissa oli paljon kauneutta luonnonkin puolesta. Varsinkin Virginia oli mukaansa tempaava korkeine metsäisine kukkuloineen, jotka aina etäämpänä näyttivät sinisiltä. Ehkä ovat siitä saaneet nimensä „Blue Ridge Mountains“. Oli melkein kuin olisi ajanut alpeilla.

Tennesseen ja Arkansaan valtioiden rajana on Mississippi-joki. Poistuessamme Memphiksen kaupungista ajoimme pitkällä sillalla Mississipin yli. Ajatella: nuoruutemme seikkailu- ja intiaanikertomusten Mississippi! Se olikin sangen romanttisen näköinen, oikein ison ja saperäisen joen näköinen metsäisine rantoineen, vaikkei se tällä kohden ollut kuin ehkä 400 metrin levyinen. Mutta olimme ajaneet niin monen pienen ja kuivan joen tai puron yli, että Mississippi tuntui oikein todelliselta ja samalla satumaiselta siihen liittyneiden muistojen takia.

Nyt ikäänkuin kuulen jonkun kysyvän: „Mutta ettekö nähneet cowboyeja Texaassa ja intiaaneja Arizonassa?“ Kyllä, vastaan, mutta intiaanit eivät olleet villejä – älykkään ja salaperäisen näköisiä vain, eräällä bensiiniasemalla muuan intiaani kyseli yhtä ja toista ihan tavallisen ystävällisen ihmisen tavalla. Ja cowboyt ratsastivat hevosillaan, mutta eivät ollenkaan olleet niin komeissa pukimissa kuin kirjoissa tai elävissä kuvissa, – olivatpahan muuten vain ihmisten näköisiä.

Kun läksimme New Yorkista, oli siellä jo koko kylmä ilma. Tuskin pari päivää ajettuamme jouduimme keskelle kesää. Yhä lämpimämmäksi ja lämpimämmäksi

kävi ilma. Kaikki elukat, lehmät, lampaat, siat, kanat, hevoset, olivat aina ulkona, ja minun nähdäkseni niillä tuntui olevan verrattain vähän syömistä.

Kuta etelämmäksi jouduimme, sitä viheriämmiksi kävivät puut. Oli kuin päivä päivältä olisimme paenneet syksyä takaisin keskikesään. Virginiassa loisti syksy komeimmissa väreissään, mutta tullessamme Arkansaan taisteli kesä syksyä vastaan ja oli vielä voiton puolella. Texasissa ei enää ollut syksystä tietoa. Ja vaikka Californiaan noustessamme taas kuljimme pohjoiseen päin, ei kesä poistunut silti. Täällä on kesä kukkeimmillaan (meikäläisen silmissä), vaikka almanakka näyttää, että marraskuu on pian lopussa.

Tavallinen keskustelukielemme on englantia, jota kieltä veljenpoikanikin Amerikassa syntyneenä ja täällä koulut käyneenä paraiten puhuu. Oli sentähden yhtä miellyttävää kuin yllättävää, kun El Pasossa harmaahapsinen isäntä – kahvilassa, jossa aamiaista söimme, oli Ruotsista kotoisin ja puhui vielä sangen selvää ruotsia, vaikka hän jo kymmeniä vuosia oli asunut Amerikassa. Tuntui aivan kuin yhtäkkiä olisi tavannut ystävän. Hän tiesikin antaa meille hyviä neuvoja jällellä olevan matkamme suhteen.

*

Ulkoministeriöstä saamani suosituskirjelmä tuli matkallamme hyvään tarpeeseen. Vähän matkaa New Mexican rajalta oli Arizonassa tullia, joka tahtoi tarkastaa kaikki tavaramme nähdäksensä, oliko meillä hedelmiä mukana, joita Californiassa aikoisimme istuttaa. Kieltävä vastauksemme ei tietysti merkinnyt mitään ja pari kapsäkkiä vedettiin jo esille, mutta kun tarjosin kirjeen luettavaksi tarkastajalle, sulki hänen panssaroitu sydämensä oitis ja hänestä tuli kohtelias ihminen, joka jätti silleen muut tavaramme ja liimasi tuulilasiin paperin, joka todisti, että vaunu oli tarkastettu. Tämä oli tavaton helpotus, sillä tavarapaljoutemme tarkastaminen ja jällenpakkaus olisi vienyt aikaa arvaamattomasti.

Sama juttu uudistui Californian rajalla, mutta sillä erotuksella, että kirje annettiin heti upseerin käteen. Hän luki, hymyili ja sanoi kohteliaasti ojentaen kirjeen takaisin minulle: „I am glad to know you.“ Siihen sekin tarkastus päättyi, ja me saimme vain asianomaisia papereita häneltä. Hän selitti meille, että tämä tullitarkastus oli välttämätön sen takia, että sisämaassa oli hedelmärutto, josta California oli vapaa, ja jota se ei omaan maahansa halunnut. Siitä minäkin täydellisesti rauhoituin, sillä ensin olin tuntenut jotain alentavaa koko hommassa.

*

Vähän kielitiedettä.

Pienenä koulupoikana luin äärettömällä hartaudella jalosta „viimeisestä mohikaanista“ ja julmista siuks-intiaaneista ja heidän heiluttamistaan tomahaukeista. Myöhemmin oppiessani vähän englantia ymmärsin, että nuo uljaat taistelukirveet olivat tomahookeja, mutta vasta täällä Amerikassa saivat lapsuuden ihanteelliset nimitykset lopullisen kuoloniskun. Kukaan ei täällä tunne mohikaaneja, sillä näiden intiaanien nimi on mohikköns – korko selvästi toisella tavulla. Ei liioin ole olemassa siukseja, sillä heidän nimensä on suu-suu-intiaanit. Oikein puistatti, kun ajattelin, että Fenimore Cooperin kertomuksen sankari oli „viimeinen mohikku“.

Suomessa tavallisesti puhutaan, kuinka sitten mennään junassa Chicagosta San Franciscoon passifik-radalla (tai ruotsalaisittain ääntäen pasifikk-rautatiellä). Mutta korko ei tavallisuudessa ole ei ensimmäisellä eikä viimeisellä tavulla, vaan keskimmaisella. Tuon pitkän rautatien nimi on päsiifik reilueei (Pacific Railway) ja Tyynen meren nimenä on päsiifik oushn (Pacific Ocean).

Koulussa opetettiin maantiedetunnilla ulkoa Yhdysvaltojen eri valtioiden nimet. Niiden joukossa olivat Konnëktiköt (Connecticut), Arkansas (Arkansas) ja Missouri (Missouri). Hämmästyin koko lailla, kun täällä kuulin kuinka nimet lausutaan. Connecticut on Konnädiköt (korko toisella tavulla), Arkansas on Aaknsoo, Missouri on Mäsuurä (korko toisella tavulla).

Täällä nyt asutaan Ojaissa (äännetään Oohai), mutta koska vielä on oltu vasta pari viikkoa, en tahdo nyt kertoa mitään elämästämme täällä. Kaunista ja kuumaa vain on. Kirjoittaessani tavallisesti hikoilen niin, että vähä väliä täytyy pyyhkiä kasvoja nenäliinalla. Mutta ruumis on arvatenkin hyvillään.

Näkemiin siis maaliskuuhun. Silloin kirjoitan täkäläisistä oloista.

(Ruusu-Risti 1934 Helmikuu N:o 2, s. 49-59)